

119

MINISTRIES

“Dit document is een direct script van een studie die is bedoeld om via video te worden getoond. In de video worden relevante tekst, dia's, media en afbeeldingen getoond ter ondersteuning van de presentatie. Daarom kan het gebeuren dat deze tekst soms niet vlot leest of dat bepaalde teksten eigenaardig klinken. Ook kunnen er grammaticale fouten voorkomen die niet acceptabel zijn in literair werk. We moedigen u aan om het video-onderwijs te bekijken omdat het een aanvulling is op onderstaand schriftelijke onderwijs.”

HaSjem – Deel 4: Jehovah

In onze HaSjem serie hebben we al laten zien welke uitspraken van het tetragram mogelijk zijn; met een aantal opties kunnen wij instemmen, waaronder Jahweh, en ook met Jihweh. Als je onze studies hebt bekeken, dan heb je gemerkt dat onze voorkeur uitgaat naar de uitspraak Jahweh, tenminste op dit moment. Wil dat zeggen dat deze uitspraak 100% zeker is? Nee, ook bij die uitspraak zijn de nodige kanttekeningen.

In onze poging het best mogelijke te doen, hebben we op dit moment nog steeds een voorkeur voor Jahweh. Dat kan natuurlijk veranderen, omdat er nog steeds heel veel studies en onderzoeken over dit onderwerp verschijnen. Omdat we regelmatig verwijzen naar eerdere studies, hopen we dat je de voorgaande delen van de HaSjem serie al hebt bekeken. Zo niet, doe dat dan voordat je verder kijkt.

In dit deel van de HaSjem serie doen we grondig onderzoek naar de uitspraak Jehovah, en geven we onze visie daarop, voor wat die waard is. Ook noemen we een aantal zorgen die we daarbij hebben, voor wie het interesseert.

JEHOVAH IS DE MINST WAARSCHIJNLIJKE UITSPRAAK

Hoewel Jehovah op onze lijst heeft gestaan van mogelijke uitspraken voor de naam, zijn we na verder onderzoek tot de conclusie gekomen dat Jehovah misschien wel de minst waarschijnlijke uitspraak is. We hebben ons gerealiseerd dat zowel Jehovah als Jehovih mogelijk de enige twee uitspraken zijn die overweldigend tegenbewijs hebben, en daarbij maakt het niet uit of je voorkeur hebt voor de *waw* of de *vav*. Iemand die voorkeur heeft voor de *waw*, zegt Jeh-ho-wah en Jeh-ho-wee. Maar onze zorg blijft.

Dat is misschien frustrerend om te horen. Momenteel wordt op grote schaal promotie gemaakt voor Jehovah. Daarbij wordt gesuggereerd dat er geen discussie meer nodig is over de uitspraak. Het zou geweldig zijn als dat waar was. Maar de meest gewaardeerde Hebreeuwse taalkenners zijn niet overtuigd, ondanks het veronderstelde bewijs.

De uitspraak Jehovah wordt steeds populairder vanwege de passie en promotie waarmee het gepaard gaat. We hebben het debat jarenlang met interesse gevolgd. De mensen die onze *vav* versus *waw* presentatie hebben gezien, eerder in deze serie, zullen weten dat wij voorkeur hebben voor de *waw* en niet voor de *vav*.

Wij gebruiken voornamelijk de *vav*, niet de *waw*, in deze studie.

Omdat voorstanders van Jehovah een voorkeur hebben voor de *vav* boven de *waw*, gebruiken we in deze studie gewoon de *vav* die ook in Jehovah wordt gebruikt. Dat doen we om het eenvoudig te houden en om vreemde dubbelingen (steeds zowel de *waw* als *vav* uitspraak herhalen) te voorkomen.

Mensen die geloven dat de uitspraak Jehovah moet zijn, willen we vragen om te beseffen dat we iedereen aanmoedigen om dit onderwerp zo goed mogelijk te bestuderen. Geleerden zijn het niet eens over dit onderwerp. We moeten geduld met elkaar hebben omdat we allemaal hetzelfde doel voor ogen hebben. Als iemand er diep van overtuigd is dat Jehovah de juiste uitspraak is, wie zijn wij om dat te weerleggen? Er zijn talrijke Hebreeuwse experts die meer dan bereid zijn om het te weerleggen en ertegenin te gaan. Wij geven alleen onze visie, voor wat die waard is. We hebben die verkregen door onderzoeken grondig te bestuderen.

Voordat we ons verdiepen waarom Jehovah een optie zou kunnen zijn, vinden wij het noodzakelijk om wat basismateriaal te behandelen.

Waarom is er een discussie over de uitspraak?

Voor de Middeleeuwen werd Hebreeuws, op enkele uitzonderingen na, geschreven zonder klinkers. Als de Hebreeuwse tekst werd voorgelezen, dan werden de klinkers door de lezer toegevoegd, omdat ze wisten welke klinkerklanken bij elk woord hoorden. Omdat de Joodse bevolkingsgroepen geleidelijk de talen van de hun omringende culturen overnam, werd het steeds belangrijker om klinkers toe te voegen aan de teksten, om het gesproken Hebreeuws te bewaren. Een Joodse groepering, de Masoreten, namen deze taak op zich. Een van hun werken is de Aleppo Codex uit de 10^e eeuw, waarbij klinkertekens werden toegevoegd aan de Hebreeuwse tekst. Helaas werd een groot deel van deze codex door een brand vernietigd. Er werd een vergelijkbare, complete Masoretische codex gevonden. Men ging ervan uit dat het een kopie was van de Aleppo Codex. Die codex heet de Leningrad Codex.

In deze manuscripten is de manier waarop de klinkers in het Tetragram zijn toegevoegd niet consistent. Er zijn meerdere variaties op de spelling van de naam. Onthoud dat, want het is belangrijk.

In het Jodendom werd de doctrine van de onuitsprekelijke naam aangehangen, ver voordat de Masoreten hun werk deden. Volgens die doctrine mocht de naam niet worden uitgesproken. Er is bewijs dat deze praktijk van ongeveer 300 jaar voor Jesjoea stamt. Uiteindelijk werd het de overheersende positie bij de uitspraak van de naam. Door de doctrine van de onuitsprekbare naam werd de naam steeds minder uitgesproken. De doctrine, in combinatie met de meerdere spellingsvormen van de naam in de manuscripten met klinkertekens, heeft ertoe geleid dat de meeste geleerden geloven dat we niet meer kunnen weten hoe de naam moest worden uitgesproken. Het is op zijn minst behoorlijk lastig geworden, zo niet onmogelijk, om met zekerheid te bewijzen hoe de naam correct moet worden uitgesproken. Die positie is niet veranderd.

Ook dit is belangrijk. De bron voor de uitspraak Jehovah, zijn de Aleppo en Leningrad codices. Maar Jehovah is gewoon een van de vele spellingsvarianten uit de Aleppo en Leningrad codices.

DE UITSPRAAK VAN HET TETRAGRAM VOLGENS DE MASORETEN – IENE MIENE MUTTEN

Waarom zijn er meerdere spellingsvarianten in de Aleppo en Leningrad Codices?

Om die vraag te beantwoorden moeten we een gebruik onder schrijvers uitleggen, het zogenaamde *ketiv qere*.

De Masoreten bedachten een systeem van marginale notities, “*ketiv*” (kie-tiev) genaamd. Het betekent “*wat geschreven is*” en “*qere*” (ker-eh) wat betekent “*wat gelezen moet worden*.”

Deze manier van lezen is bekend en diende een doel. Er was een moment in de geschiedenis waarop rabbijnen de doctrine van de onuitsprekelijke naam aannamen. In deze doctrine werd onderwezen dat het Tetragram nooit mag worden uitgesproken.

Omdat het in strijd is met de doctrine van de onuitsprekelijke naam om de Naam te zeggen, was het voor de Masoreten lastig om de klinkers in de TENACH toe te voegen.

Als ze de klinkers aan het Tetragram hadden toegevoegd, zouden ze er per ongeluk voor zorgen dat anderen de naam zouden uitspreken, ook als er uit de Bijbel werd voorgelezen.

De beste manier om dat te voorkomen is door steeds gebruik te maken van de *ketiv/qere* methode.

In dit systeem werd een woord op een bepaalde manier geschreven en werd aangegeven dat het op een andere manier moest worden uitgesproken.

Zoals we al eerder aangaven zijn er veel spellingsvarianten van de naam in de Aleppo en Leningrad codices. De transliteratie daarvan is als volgt:

Jehvih (Jehwih) wordt Jëhwih & Jəhwih
Jehovih (Jehowih) wordt Jëhōwih & Jəhōwih
Jehvah (Jehwāh) wordt Jəhwāh
Jehovah (Jehovāh) wordt Jəhōwāh

Onder Hebreeuwse geleerden is bijna iedereen het erover eens dat de klinkertekens in het Tetragram in de Masoretische codices met opzet zijn geschreven als *ketiv/qere*.

We noemen een aantal gewaardeerde Hebreeuwse geleerden die het gebruik van *ketiv/qere* voor het Tetragram onderschrijven:

Professor Steven E. Fassberg, Ph.D
Professor en Geleerde aan de Hebreeuwse Universiteit van Jeruzalem
Expert Dode Zeerollen

en

Professor Emmanuel Tov Ph.D
Professor en Geleerde aan de Hebreeuwse Universiteit van Jeruzalem
Expert Dode Zeerollen en Septuaginta
Hij heeft de Emet Prijs en Israël Prijs gekregen voor Bijbelse studies en onderzoek

Dat betekent dat deze Hebreeuwse geleerden, net als de meeste Hebreeuwse geleerden, het niet eens zijn dat een willekeurige uitspraak uit deze codices wordt gekozen als de juiste, bijvoorbeeld Jehovah, omdat er meerdere uitspraken waarin de naam wordt verstopt zijn opgenomen in de Leningrad/Aleppo codices.

Dit klinkerteken gebruik in het Tetragram wijst op twee vergelijkbare spellingsvarianten. Jehvih is de verkorte versie van Jehovih. Jehvah is de verkorte vorm van Jehovah.

De meeste Hebreeuwse geleerden suggereren dat het gebruik van *qere perpetuum*, waarbij Jehvih/Jehovih aangeeft dat je *Elohim* moet uitspreken en dat Jehvah/Jehovah aangeeft dat je *Adonai* moet zeggen.

De reden voor de twee verschillende benaderingen is eenvoudig. Op sommige plaatsen in de Bijbel staat JHVH Elohim, en op andere plaatsen staat JHVH Adonai. De keren dat er JHVH Elohim staat, werden de klinkertekens ingevoegd die aangaven dat je Adonai Elohim moest lezen. De keren dat er JHVH Adonai stond, gaven de klinkertekens aan dat je Elohim Adonai moest lezen. Met deze methode werd voorkomen dat de lezer per ongeluk las Elohim Elohim, of Adonai Adonai, omdat dat beschamend zou zijn, onwetend en een beetje dom.

Er is universele overeenstemming dat de spellingsvarianten voor de naam in de Masoretische teksten zijn bedoeld om de naam te verbergen. Er is geen andere mogelijke reden voor het gebruik van de verschillende spellingvarianten.

Let op, dit is belangrijk.

Als je iets wilt verstoppen, wat moet dan gelden?

Antwoord: om iets te verstoppen moet je weten wat het is.

Je kunt niet iets verstoppen dat je niet hebt.

We kennen geen geloofwaardige Hebreeuwse geleerde die het oneens is dat de Masoreten met opzet probeerden om de naam te verstoppen door meerdere, verschillende spellingsvarianten te gebruiken.

Dat wil zeggen dat Jehvih de naam verbergt, niet openbaart.

Dat wil zeggen dat Jehovih de naam verbergt, niet openbaart.

Dat wil zeggen dat Jehvah de naam verbergt, niet openbaart.

Dat wil zeggen dat Jehovah de naam verbergt, niet openbaart.

Dus elke spellingsvariant van het Tetragram die wordt gebruikt in de Leningrad/Aleppo codices is eigenlijk tegenbewijs dat het de juiste uitspraak zou zijn.

Dus waarom is Jehovah gekozen uit de lijst met spellingsvarianten die de Masoreten gebruikten om de naam te verbergen?

Jehvah/Jehovah is de vorm die het meest voorkomt in de Leningrad/Aleppo codices.

Daarom is Jehovah, met de meer volledige klinkeraanduiding, de populaire uitspraak geworden van het Tetragram. De Jehova's Getuigen baseren hun theologie over de uitspraak van de naam vanaf hun oprichting in 1931 op dezelfde methodologie. Dus er is niets nieuws onder de zon.

Als gevolg daarvan zijn er veel Joodse brieven en manuscripten na de Leningrad/Aleppo codices geschreven waarin wordt gekozen voor Jehovah als uitspraak van het Tetragram.

Dat is vergelijkbaar met het feit dat veel mensen tegenwoordig denken dat de Messias Jezus heet in plaats van Jesjoea, omdat het zo vaak op die manier is geschreven. Vraag een moderne christelijke voorganger naar de naam van de Messias, en de kans is groot dat hij antwoordt met 'Jezus', omdat het zo in zijn Bijbel staat. Vraag een Hebreeuws sprekende Jood een paar eeuwen na het samenstellen van de Leningrad/Aleppo codices naar de naam van de Schepper. Waarschijnlijk zegt hij 'Jehovah', omdat het de langere vorm is van de dominante spelling die in de TENACH staat. Daarom zijn er heel veel historische Joodse manuscripten met de naam Jehovah. Maar dat is pas het geval in stukken die NA de Leningrad en Aleppo codices werden geschreven. Voor die tijd gebeurde het NIET.

Er is een bepaalde Hebreeuwse geleerde die het zijn missie heeft gemaakt om zoveel mogelijk van deze manuscripten te vinden waarin de Jehovah spelling wordt gebruikt. Maar het maakt niet uit hoeveel er worden gevonden, omdat elke bron waarin Jehovah wordt gebruikt stamt uit een periode NA de Leningrad/Aleppo codices. Dus alle manuscripten waarin Jehovah staat, bestaan vanwege de Leningrad en Aleppo codices.

Dergelijke manuscripten herkauwen gewoon een algemene spelling die gebaseerd is op de klinkertekens van de Masoreten. Dus als de spelling van de Masoreten geen geldige uitspraak is, dan zijn alle manuscripten waarin het Tetragram wordt gespeld op basis van die codices ook ongeldig.

Bewijs is slechts zo goed als de bron ervan.

We herhalen het, want het is belangrijk.

Bewijs is slechts zo goed als de bron ervan.

Wij leggen het probleem graag nog wat beter voor je uit. Als de bron van Jehovah slechts een van de vele uitspraken is die wordt gebruikt in de Leningrad/Aleppo codices, en de uitspraken die in de Leningrad/Aleppo codices staan, gebaseerd zijn op een beproefde manier om de naam verborgen te houden, dan is er niets om enthousiast van te worden. In feite is het in de lijn der verwachtingen en niet meer baanbrekend dan de werkwijze van de Jehova's Getuigen die zo'n honderd jaar geleden plaatsvond. Tegenwoordig hebben we gewoon nog meer vergelijkbare bronnen.

Als we meer Bijbels gaan drukken waarin de naam Jezus staat, is dat dan bewijs dat de naam van onze Messias Jezus is? Natuurlijk niet. Maar we zouden wel meer bewijs hebben toch? Niet echt.

Alle bronnen die de naam van de Messias spellen als Jezus, zijn gebaseerd op de King James Versie van de bijbel. Datzelfde geldt voor Jehovah. Alle bronnen die Jehovah gebruiken zijn gebaseerd op de Masoretische Leningrad en Aleppo codices.

Nogmaals, al deze bronnen verwijzen naar de oorspronkelijke spelling uit de Leningrad/Aleppo codices. Dus of we nu 100, 1000 of 10.000 historische manuscripten vinden waarin Jehovah of een andere uitspraak wordt gebruikt, ze zijn allemaal gebaseerd op de Masoretische teksten.

Er is algemene overeenstemming dat de schrijvers van de Leningrad/Aleppo codices hebben geprobeerd om de ware uitspraak van de naam te verstoppen. Er is geen andere verklaring voor hun gebruik van meerdere uitspraken als dat niet zo zou zijn.

We hebben het al eerder gezegd, om iets te kunnen verstoppen, moet je het hebben.

Dus we gaan ervan uit dat de schrijvers van de Leningrad/Aleppo codices, tenminste ooit, hebben geweten wat de correcte uitspraak van de naam is. Het was hun doel om de naam helemaal te verbergen. Om de naam te kunnen verbergen, moet je hem weten. De verschillende spellingsvarianten die ze gebruikten zijn een natuurlijke consequentie van dat uitgangspunt.

Vanwege dat uitgangspunt, is het wat ons betreft zeer waarschijnlijk dat geen enkele spellingsvariant uit de Leningrad/Aleppo codices de juiste uitspraak van de naam is. Het was hun doel om niemand de naam te laten uitspreken, of die te schrijven. We kunnen dan ook redelijkerwijs concluderen dat geen van de spellingsvarianten uit de Leningrad/Aleppo codices accurate uitspraken zijn.

Jehvah/Jehovah en Jehvih/Jehovih zijn allemaal de minst waarschijnlijke uitspraken van alle bestaande theorieën omdat ze zijn bedacht als manier om de naam te verbergen, niet om de naam bekend te maken.

HET IS ONMOGELIJK DAT JEHOVAH PER ONGELUK IS VERMELD

Er wordt soms beweerd dat de "o" per ongeluk werd toegevoegd aan Jehvah om Jehovah te vormen, en dat daardoor de spelling van de naam duidelijk werd.

Daar is geen bewijs voor en het is in strijd met de nauwgezette methodes van foutbepaling die Hebreeuwse schrijvers in de loop van duizenden jaren hebben gebruikt.

Bovendien heeft Jehvih ook een variant met een "o", en daarmee is het dus vergelijkbaar met de "o" die soms is ingevoegd bij Jehvah.

Toch zijn er mensen die beweren dat de "o" uit Jehovih er per ongeluk aan is toegevoegd. Is het niet interessant dat in de codices Jehvah een versie heeft met een "o" waardoor Jehovah ontstaat EN Jehvih ook een versie heeft met een "o" waardoor Jehovih ontstaat...maar de "o" in Jehovah zou bijna 50 keer per ongeluk zijn geschreven en belangrijker zijn dan Jehovih?

Ja, dat wordt inderdaad beweerd.

Daarom is de geaccepteerde uitleg dat Jehvih en Jehvah gewoon verkorte vormen zijn van Jehovih en Jehovah, die ook in de codices voorkomen. Zowel Jehvih als Jehvah, hebben allebei een mogelijke "o".

Omdat sommigen gedwongen zijn academisch eerlijk te zijn en toegeven dat schrijvers geen fout mochten maken of per ongeluk de uitspraak van de naam bekend maken, wordt er soms ook gezegd dat de "o" in Jehvah (waardoor Jehovah ontstaat) in de codices misschien met opzet is vermeld.

We kunnen dat makkelijk weerleggen omdat het met opzet plaatsen van een correcte uitspraak in de codices anderen (zelfs heidenen) de naam af en toe zou laten uitspreken.

Dat zou een grove overtreding zijn van hun (onjuiste) interpretatie van het ijdel gebruiken van de naam en het staat haaks op hun uitgangspunt.

Ze gaan de naam niet verbergen door die te *vertellen*. Dat is toch helemaal niet logisch? Dat verklaart dus niet waarom Jehovah de correcte uitspraak zou zijn en waarom Jehovih dat niet is, omdat van beide varianten ook de langere vorm in beide codices wordt gebruikt.

Net als bij de Jehova's Getuigen heeft Jehvah/Jehovah blijkbaar voorkeur boven Jehvih/Jehovih, alleen omdat het iets vaker voorkomt in de teksten.

Nu wordt het heel interessant.

Dus als de schrijvers van de Leningrad/Aleppo codices probeerden om de naam te verbergen -en daarover is bijna elke Hebreeuwse geleerde het eens- dan is het interessant om te zien welke uitspraak van het Tetragram ze nooit gebruikten in hun poging om de naam te verstoppen.

Ze gebruikten nooit "Jah" of "weh." Die twee varianten vind je nooit in de klinkertekens van Hebreeuwse manuscripten bij het Tetragram. Nooit.

Nogmaals, het voorvoegsel "Jah" wordt nooit gebruikt in de klinkertekens voor het Tetragram, en het achtervoegsel "weh" wordt nooit gebruikt in de klinkertekens voor het Tetragram.

Het voorvoegsel "Jeh" wordt gebruikt en de achtervoegsels "vih" (wih) en "vah" (wah), maar interessant genoeg woorden Jah en vee, of "Jah" en "veh" niet gebruikt. Jah-veh of Jah-wee wordt in de Leningrad/Aleppo codices op geen enkele manier vermeld in relatie tot het Tetragram.

Is dat een nadeel voor de uitspraak Jahweh? Nee, eigenlijk juist het tegenovergestelde.

Er is een reden voor. Als je de naam wilt verstoppen, dan ga je niet een deel van de juiste uitspraak van de naam gebruiken in je poging die te verstoppen. Je gaat iets niet verstoppen door iemand te vertellen waar het is! Je verstoppt iets door het juist niet te verklappen, geen enkel deel!

Als we de voor- en achtervoegsels die ze niet gebruikten elimineren, dan blijft de spellingvariant Jah-weh over.

Zoals we al eerder in deze serie meldden, komt dat overeen met historische getuigen en bewijzen, die dateren van ver voor de modernere en meer recente Leningrad/Aleppo codices.

Maar als Jah-weh wel zou voorkomen in de Leningrad/Aleppo codices, dan zou dat duidelijk bewijs zijn tegen Jah-weh en zouden we dat als mogelijke uitspraak kunnen afschrijven.

Maar Jah-weh komt dus niet voorin de Hebreeuwse manuscripten met Masoretische klinkertekens. In meerdere, antieke Griekse bronnen wordt Jah-weh door de transliteratie ondersteund. Daarom is die uitspraak nog steeds een van de meest waarschijnlijke uitspraken. Consistent met het idee dat Jehovah een uitvinding is van de Masoreten als manier om de naam te verbergen, is er geen Griekse transliteratie die bewijst dat Jehovah een mogelijke uitspraak is.

Is dat bewijs voor de uitspraak Jahweh? Nee. We durven te stellen dat iemand die beweert de uitspraak te 'weten' misleid is en verdeeldheid zaait, en meer schade doet dan goed. Alle theorieën over de uitspraak van het Tetragram zijn niet meer dan theorieën.

Omdat het aannemelijk is dat de Masoreten wisten hoe de naam werd uitgesproken, en het hun uitgangspunt was om de naam te verbergen, is er voor de volgende uitspraken overweldigend tegenbewijs. Dat zijn:

Jehvih (Yehwih) als Yēhwih & Yəhwih
Jehovih (Jehowih) als Yēhōwih & Yəhōwih
Jehvah (Yehwah) als Yəhwāh
Jehovah (Jehovah) als Yəhōwāh

Het uitspreken van de naam is een van de meest in het oog springende onderwerpen die er zijn in het geloof, en dat spreekt sommigen aan. Als een leraar niet erkent dat we de uitspraak van de naam niet kunnen bewijzen, dan is dat reden tot zorg.

Ja, we willen ongetwijfeld allemaal weten hoe we de naam moeten uitspreken en op een dag zullen we het weten. Dat staat in de Bijbel. Maar we zijn er nog niet.

We hebben respect en bewondering voor mensen die opstaan en hun mening delen. Maar wees je ervan bewust dat de knapste koppen, die zijn geschoold in de Hebreeuwse taal en al het veronderstelde bewijs voor de verschillende posities tot hun beschikking hebben, nog niet tot een eindconclusie zijn gekomen. Voor ons, voor wat dat waard is, is dat een respectabel gegeven en geen definitieve positie.

DE CONTRADICTIE VAN JOSEPHUS

In deze serie hebben we al eerder besproken dat Josephus vermeldt dat de vier klinkers van het Tetragram op het hoofd van de hogepriester staan.

Josephus kende de letters van het Tetragram. Er wordt algemeen aangenomen dat Josephus, vanwege zijn positie, waarschijnlijk wist hoe het Tetragram correct moest worden uitgesproken.

Josephus was een Romeins-Joodse geleerde die in de eerste eeuw leefde. Hij was een geschiedkundige die was geboren in Jeruzalem. Zijn vader was van priesterlijke komaf en zijn moeder was van koninklijke bloede.

Josephus verwees naar de naam als vier klinkers.

“Ook een mijter van fijn linnen werd om het hoofd gewikkeld en was vastgebonden met een blauw lint. Daarbovenop was een andere, gouden kroon waarin de heilige naam [van de Almachtige] was gegraveerd: bestaande uit vier klinkers.”

The War of the Jews, Boek 5. 5. 7.

De meesten gaan niet zo ver om te beweren dat een Joodse geschiedkundige uit de eerste eeuw met priesterlijke afkomst niet wist hoe hij de naam van onze Schepper moest uitspreken.

Het probleem voor Jehovah is dat Josephus zegt dat de naam uit vier klinkers bestaat... nou, Jehovah heeft drie klinkers. Dat is een groot probleem voor de uitspraak Jehovah.

De voorstanders van Jehovah hebben gesuggereerd dat Josephus verwees naar de antieke Griekse fonetische transliteratie van de uitspraak van de naam...die ook uit vier lettergrepen bestond.

IAUA (iota, alpha, upsilon, alpha)...uitgesproken als Jahweh.

Wij zien niet hoe dat het probleem oplost. Dat zou betekenen dat Josephus zegt dat de correcte uitspraak van de naam Jahweh is. Jahweh is niet dezelfde uitspraak als Jehovah.

Hoe dan ook, het getuigenis van Josephus, van vele honderden jaren voor de eerste vermelding van Jehovah, is ook dramatisch tegenbewijs tegen Jehovah. Maar er is nog meer.

IAUA (Jahweh) is absoluut een bekende, antieke uitspraak van de naam is, die door Griekssprekende gelovigen is bewaard. Maar zou het de Griekse versie van de naam zijn die op het hoofd van de hogepriester was geschreven?

Wie gelooft dat er Griekse, in plaats van Hebreeuwse letters, waren geschreven op het hoofd van de hogepriester?

Hopelijk niet veel mensen.

Josephus heeft het over de letters die zijn gegraveerd op de gouden kroon van de hogepriester.

De letters die op de kroon van de hogepriester zijn gegraveerd, waren Hebreeuwse, geen Griekse letters.

Josephus zei dat het Hebreeuwse Tetragram voor de naam uit vier Hebreeuwse klinkers bestond. Wacht even, Hebreeuws kent toch geen klinkers? Toch wel.

Dat klinkt ons vreemd in de oren, omdat ons altijd is verteld dat het Tetragram uit vier medeklinkers bestaat en dat we de klinkers niet kennen en iedereen probeert om de ontbrekende klinkers te 'vinden'.

Dat is misschien helemaal niet nodig.

Sinds de ontdekking van de Dode Zeerollen werd ontdekt dat de *jot*, *he*, *waw* en soms de *alef* in antieke Hebreeuwse manuscripten werden gebruikt als klinkertekens.

Het is best interessant dat elke letter van het Tetragram in het oude Hebreeuws ook werd gebruikt als klinker.

Hoewel de Dode Zeerollen behoorlijk oud en overtuigend zijn, zoals de meeste manuscripten van meer dan 200 jaar oud, is de ontdekking van de Lachish Letters, gedateerd rond 600 v.Chr. een verdere validering voor het feit dat *jod*, *he* en *waw* als klinkers werden gebruikt in het oude Hebreeuws.

Dat was meer dan 2600 jaar geleden.

Hoewel het gebruik van een medeklinker als klinker af en toe voorkomt en we dat vrij vroeg tegenkomen in inscripties, blijkt uit de aard van de taal dat de ‘alef א, he ה, yod י en waw ו niet alleen af en toe aan het eind van een woord werden gebruikt als klinkers, maar regelmatig en zelfs in het midden van woorden om de lezer te helpen begrijpen hoe de woorden moeten worden uitgesproken.

Bijvoorbeeld het Hebreeuwse woord voor “man” אִישׁ ‘ish wordt geschreven met de *jod* in regel 9-10.

Hoewel er nog geen klinkers werden geschreven voor elke lettergreep, betekent het voor de lezers van de Bijbel dat de gebruikelijke spelling in het Hebreeuws op dat moment niet alleen uit de medeklinkers van het woord bestond, maar dat op sommige plaatsen ook de klinkers werden geschreven. Dat maakte het begrijpen en hardop voorlezen van de tekst een stuk eenvoudiger. Dat is ook handig als we de woorden van Josephus overwegen.

Als het Tetragram uit klinkers bestond, zoals Josephus aangeeft, dan klinkt het als volgt:

Jot = ie

He = ah

Waw = oe

He = eh

(De laatste letter bij een vrouwelijke naam is vaak een “ah” klank, maar bij een mannelijke naam wordt het vaak een “eh”).

Als we deze vier klinkers uitspreken ie-ah-oe-eh, dan zijn de eerste twee, ie-ah, gelijk aan de lettergreep Jah. De laatste twee, oe-eh, klinken als de lettergreep “weh”.

Als we alle klinkers achter elkaar uitspreken, dan klinkt het als ie-ah-oe-eh, of Jahweh.

De Griekse transliteratie lijkt ook op deze uitspraak voor I-A-U-E, uitgesproken als Jahweh.

Dus, of Josephus sprak over de Hebreeuwse letters van het Tetragram als vier klinkers of de Griekse letters van het Tetragram bedoelde met de vier klinkers ...het wordt allebei uitgesproken als Jahweh.

Jahweh lijkt niet eens op Jehovah. In feite telt het niet eens hetzelfde aantal lettergrepen. Zowel klinkers in het Hebreeuwse Tetragram als klinkers in het Griekse Tetragram levert twee lettergrepen op.

Hoeveel lettergrepen telt Je-ho-va?

Drie.

Drie is niet hetzelfde als twee.

De uitspraak volgens Josephus, die honderden jaren voor het eerste manuscript met Jehovah werd opgeschreven, is alarmerend bewijs tegen Jehovah als mogelijke uitspraak.

HET PROBLEEM MET DE HEBREEUWSE GRAMMATICA

Een andere manier waarop we weten dat de klinkers die in de Aleppo en Leningrad Codices aan het Tetragram zijn toegevoegd niet de echte klinkers van de Heilige Naam zijn, is door het overwegen van een specifieke regel van de Hebreeuwse grammatica. Als je niet bekend bent met Hebreeuwse grammatica, dan kan dit wat technisch zijn, maar we proberen het zo eenvoudig mogelijk uit te leggen.

Ten eerste is de eerste letter van het Tetragram in de Aleppo en Leningrad codices de *Jod*. En de eerste klinker in het Tetragram die is verbonden met de letter *Jot* is *sjeva*. In het Hebreeuws worden voorzetsels zoals “van” of “naar” of “in” vastgeplakt aan Hebreeuwse woorden. En als in de Hebreeuwse grammatica zo’n onscheidbaar voorzetsel wordt geplakt aan een woord dat met de letter *Jot* begint, die een *sjeva* klinker heeft, dan vervalt de *sjeva* klinker. Bovendien wordt de klinker van het onscheidbare voorzetsel—*chiriq*—dan gecombineerd met de *Jot*.

We zien dat in het Hebreeuwse woord voor “Jeruzalem,” *Jeroesjalajiem*. Het woord wordt op de volgende manier gespeld met de klinkers in de Aleppo en Leningrad codices:

Jeroesjalajiem / “Jeruzalem”

Let op de *sjeva* klinker onder de *Jot*; het is dezelfde klinker die wordt toegekend aan de *Jot* in het Tetragram. Als het onscheidbare voorzetsel ‘uit’ wordt verbonden aan *Jeroesjalajiem*, ziet het er als volgt uit, bijvoorbeeld in 2 Samuel 15:11:

Miej'roesjalajiem / “uit Jeruzalem”

Zoals je ziet vervalt de *sjeva* onder de *Jod* en wordt die gecombineerd met de *chiriq* klinker onder de letter *Mem*, die het voorzetsel vormt. Van de meer dan 200 keer dat een voorzetsel is verbonden aan het woord *Jerusjalajiem*, wordt deze grammaticale regel toegepast—de *sjeva* vervalt en de *Jod* krijgt de *chiriq* klinker van het eraan vastgeplakte voorzetsel.

Het is interessant dat deze grammaticale regel niet alleen geldt voor *Jeroesjalajiem*, maar voor elk Hebreeuws woord dat begint met een *Jot* en een *sjeva* als klinker heeft. Als de *sjeva* dus wordt geschreven bij de *Jot* in het Tetragram is het de eigenlijke klinker en niet een *ketiv-qere*, zoals we hebben voorgesteld. Daarbij geldt dezelfde regel. Maar wat gebeurt er als een onscheidbaar voorzetsel wordt vastgeplakt aan het Tetragram? Iets dat heel veelzeggend is.

Elke keer als er een onscheidbaar voorzetsel wordt vastgeplakt aan het Tetragram, vervalt de *sjeva*, maar geen enkele keer wordt de *Jot* gecombineerd met een *chiriq* klinker van het voorzetsel. Maar in plaats van *chiriq*, wordt de *patach* klinker gebruikt. We geven daarvan een voorbeeld uit Exodus 13:12:

“van JHWH”

Zoals je kunt zien wordt de *Jot* gecombineerd met de *patach* klinker onder de *lamed* om het voorzetsel “van” te vormen. Dat gebeurt elke keer als een onscheidbaar voorzetsel wordt vastgeplakt aan het Tetragram—dan wordt er een *patach* klinker, en geen *chiriq* geplakt aan het voorzetsel. We noemen nog vier gedeeltes waar dat gebeurt, dat kun je zelf opzoeken:

- Leviticus 23:34
- Jeremia 3:23
- Jeremia 4:4
- Ezechiël 46:13

Maar zoals we hebben gezegd, als de eigenlijke klinker onder de *Jot* een *sjeva* is, zoals voorstanders van “Jehovah” beweren, dan kan dat niet gebeuren. Dan moet er een *chiriq*, niet een *patach*, als klinker worden geplakt aan het onscheidbare voorzetsel. Dus de eerste klinker van het Tetragram is volgens de regels van Hebreeuwse grammatica geen *sjeva*.

Wacht even! Er is nog meer! Dat bewijst niet alleen dat de eerste klinker van het Tetragram niet *sjeva* is, maar in feite bevestigt het ons argument: de schrijvers maakten gebruik van *ketiv-qere*. Elke keer als er een onscheidbaar voorzetsel wordt geplakt aan een woord dat begint met een keelklank, dan wordt de *patach* klinker aan de letter geplakt om het voorzetsel te vormen. *Jot* is geen keelklank, maar *alef* wel. *Alef* is de eerste letter van Adonai. De schrijvers wilden dus dat de lezer “Adonai” zei door de *patach* klinker te plakken aan het onscheidbare voorzetsel. Als ze wilden dat de lezer “Jehovah” zei, dan hadden ze een *chiriq* gebruikt, geen *patach*.

Dit is sluitend bewijs dat de Masoretische schrijvers gebruik maakten van *ketiv-qere* en niet de uitspraak van het Tetragram wilden onderwijzen.

Interessant genoeg is de heersende taalpositie van Joods-Hebreeuwse geleerden wat betreft Jehovah, dat het een van de weinige uitspraken is die eigenlijk niet correct kan zijn.

UITSPREKEN OF NIET UITSPREKEN?

Wil dat zeggen dat we niet moeten proberen om de uitspraak van Zijn Naam te achterhalen?

We snappen het dat sommige mensen er zo instaan, maar wij denken daar anders over. Wij hebben er geen moeite mee als mensen vanuit hun persoonlijke overtuiging de Naam op een bepaalde manier uitspreken.

Net als een kind leert spreken en de naam van zijn eigen vader leert, heeft onze Schepper met opzet Zijn Naam bijna 7000 keer in de TENACH vermeld en geopenbaard. Als Zijn kinderen geloven we dat Hij glimlacht om onze pogingen om het te begrijpen en uit te spreken. Mensen die zelf kinderen hebben zullen dat begrijpen. Er komt een dag waarop we allemaal zekerheid hebben over dit onderwerp, maar laten we tot die tijd ons best doen met de kennis die ons is gegeven. Er zijn ook mensen die ervoor kiezen om niet eens te proberen de Naam uit te spreken. Ook dat begrijpen en respecteren we.

Ondanks het materiaal dat wij in deze studie hebben behandeld, weten we en begrijpen we dat sommigen nog steeds zijn overtuigd van de Jehovah uitspraak. We willen benadrukken dat wij geloven dat iemand de Naam moet uitspreken zoals hij na eigen onderzoek meent dat het juist is.

Dit is een van de studies waar veel mensen het zeer mee oneens zullen zijn. We hebben het al vaker gezegd, als je lang genoeg naar studies van 119 Ministries kijkt, dan kom je uiteindelijk iets tegen waar je het niet mee eens bent of beledigd wordt. De enige manier om ervoor te zorgen dat niemand het met ons oneens is, is als we niet langer studies maken. Maar ten aanzien van dit en andere gecompliceerde onderwerpen vinden wij het belangrijk om gezonde en vriendelijke discussies onder geloofsgenoten aan te moedigen. We zullen de eeuwigheid met elkaar doorbrengen, dus laten we aardig zijn voor elkaar. Dan hoeven we de eeuwigheid niet door te brengen met het onderling aanbieden van excuses. Er zijn altijd dingen die belangrijker zijn, laten we ons daar op richten. Namelijk dat we mensen tot geloof brengen en onderwijzen hoe je dat geloof zo goed mogelijk in praktijk brengt.

VRAGEN EN ANTWOORDEN

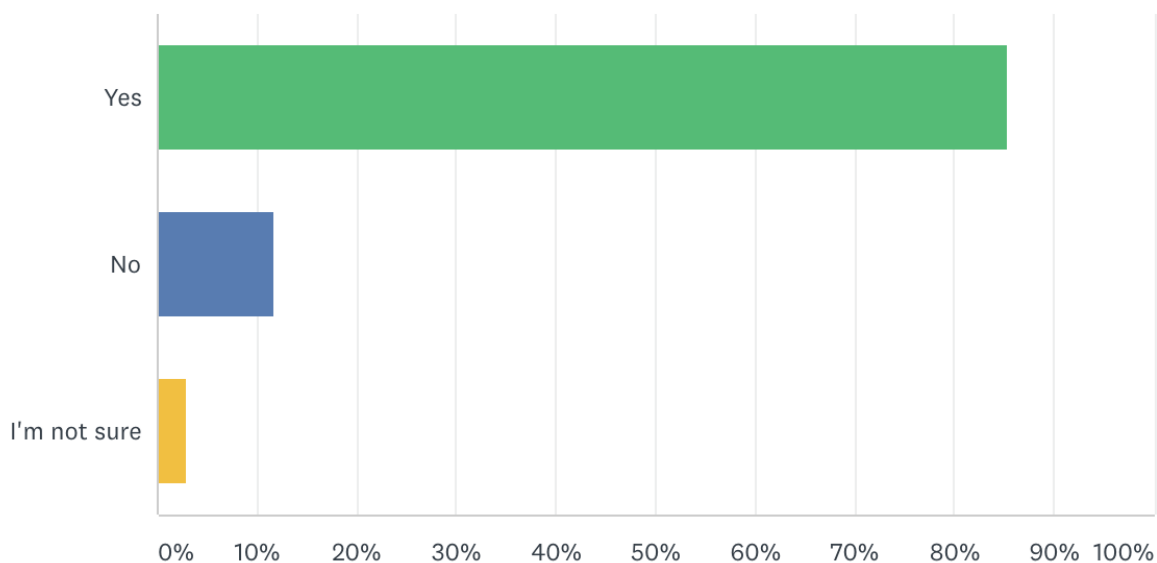
Controversiële onderwerpen en studies zorgen vaak voor vragen. Vragen zijn goed. Het laat zien dat mensen bereid zijn van elkaar te leren en betrokken zijn. Het zou afschuwelijk zijn als studies niet zouden zorgen voor discussie en vragen.

Wij hebben in deze serie een aantal mogelijke uitspraken voor de Naam aangedragen. We hebben deze studie niet gemaakt om te extrapoleren op alle gegevens voor de mogelijke uitspraken die wij hebben genoemd. We hebben geen uitspraak gevonden waarbij geen punten van kritiek zijn.

In onze HaSjem serie hebben we vanaf het begin aangegeven dat het onze overtuiging is die we niet kunnen staven met waterdicht bewijs hoe de Naam nu moet worden uitgesproken.

We hebben alleen veel vertrouwen in de voorbeelden hoe de Naam niet wordt uitgesproken.

Gewoonlijk is zo'n 70-80% van de kijkers het eens met de studies van 119, maar dat hangt natuurlijk af van het onderwerp. Omdat dit onderwerp controversieel is en emoties oproept, was het onze verwachting dat een lager percentage zou instemmen met deze studie. We waren dan ook verrast dat meer dan 80% het ermee eens blijkt te zijn.

Maar hoeveel mensen het ook eens zijn met een studie, net als bij andere controversiële onderwerpen en studies in het verleden, is het vaak verhelderend om een en ander verder uit te werken aan de hand van de vragen die wij hebben ontvangen.

We gaan nu dan ook kort in op een aantal van de vragen die we hebben ontvangen ten aanzien van het materiaal dat in deze studie is behandeld.

Geloven jullie dat God machtig genoeg is om Zijn Heilige Naam te bewaren in Zijn Heilige Woord voor Zijn Heilige Volk tot wie Hij heeft gesproken?

Absoluut. Zijn Naam (Sjem), wat karakter of autoriteit betekent, is absoluut bewaard in het Woord ([zie HaSjem Deel 1](#)). Of Hij de juiste uitspraak ervan heeft bewaard is een heel andere kwestie.

Hoewel het voor onze Schepper zeker belangrijk is dat Zijn Naam bekend wordt gemaakt en wordt geproclameerd, is de timing daarvoor aan Hem, niet aan ons.

De veronderstelling dat een gebrek aan duidelijkheid over de uitspraak van Zijn Naam het gevolg is van de macht van God die niet groot genoeg zou zijn, is veronderstellen dat wij Gods plan en timing met de wereld, dat Zijn Naam wordt herkend en geproclameerd, volledig begrijpen.

Wij zijn niet zo flink om te beweren dat wij Gods gedachten over deze kwestie volledig begrijpen. We maken ons ook zorgen over de veronderstelling dat gebrek aan duidelijkheid over de uitspraak van de Naam wordt gezien als teken dat God niet machtig genoeg is.

We hebben er vrede mee en vertrouwen dat er een dag komt, zoals voorzien door de Profeten, als onze Messias terugkomt, waarop Zijn Naam wordt geproclameerd door iedereen, als Hij dat bewerkt, niet wij.

In deze studie wordt beweerd dat de Aleppo codex het oudste manuscript is waarin de Jehovah spelling wordt gebruikt. Is het niet accurater om te stellen dat de Cairo Codex van de Profeten (Codex Cairensis), geschreven door Moshe Ben Asher in het jaar 895 na Chr., de eerste vermelding is?

Nee, dat is niet waarschijnlijk. Ooit ging men er misschien van uit dat dat zo was, en we hebben het ook overwogen, maar er is nu overtuigend bewijs waaruit blijkt dat die codex waarschijnlijk uit de 11^e eeuw stamt.

Als de Cairo Codex inderdaad uit de 11e eeuw stamt, dan is die heel wat jonger dan de Aleppo en Leningrad codices. Daarom vertrouwen wij op onze beweringen uit de studie Hasjem – Deel 4.

Het Hebrew University Bible Project: Ezechiël, p.xli, noot 116: *"Recent is onomstotelijk bewezen dat de schrijver en de naqdan (vocalist) van de Cairo Profeten codex niet kan worden geïdentificeerd als Moshe Ben-Asher, en niet kan worden gedateerd in 895 maar in plaats daarvan in de 11e eeuw. Cf. M. Beit-Arié et al., Codices Hebraicis litteris exarati quo tempore scripti fuerint exhibentes (Monumenta palaeographica medii aevi. Series Hebraica; Paris/Jeruzalem: Brepols, 1997) 25-29; D. Lyons, The Cumulative Masora: Tekst, Vorm en Transmissie (Beer-Sjeva: Ben-Gurion University Press, 1999 [4]-7 (Hebreeuws)).*

Hoe kunnen we weten dat het verboden was om de Naam correct te schrijven?

Er is meer dan voldoende bewijs dat er voortdurend *ketiv/qere* werd gebruikt voor het Tetragram. We adviseren je om zeer bekwame, door vakgenoten beoordeelde, Joodse/ Hebreeuwse geleerden te raadplegen. Onderstaande geleerden zijn behulpzame bronnen:

Professor Steven E. Fassberg, Ph.D, Hebrew University of Jeruzalem
Professor Emanuel Tov Ph.D, Hebrew University of Jeruzalem

In de wereld van Hebreeuwse geleerden, zijn er geleerden en super geleerden. Zowel Fassberg als Tov gelden als super-geleerden. Emanuel Tov heeft bijvoorbeeld naam gemaakt op het gebied van Bijbels Hebreeuws, waardoor hij tot de top 0,5% van de wereld hoort.

Iemand die beweert dat de Masoreten geen gebruik maakten van *ketiv/qere* bij het opschrijven van het Tetragram, zal deze, en andere, net zo bekwame geleerden, absoluut verbaasd doen staan. Zo iemand wordt door hen niet als waardige tegenstander serieus genomen.

Een reactie van Fassberg waarin hij verwoordt wat zijn standpunt is ten opzichte van Jehovah:

De uitspraak die u noemde is een fout. In de Hebreeuwse medeklinkertekst staat JHWH en niemand weet echt hoe dat werd uitgesproken ten tijde van het Oude Testament. Op een latere datum (de tweede helft van het 2^e millennium) voegden Masoreten klinkertekens toe aan de medeklinkertekst. Elke keer dat het Tetragram was opgeschreven, voegden zij de klinkertekens van het woord "adonai" toe, wat betekent "Mijn Heer" -er was een taboe op het uitspreken van de Goddelijke naam en het was de bedoeling dat er "adonai – mijn Heer" werd gelezen. Veel later gingen mensen de klinkertekens lezen in combinatie met JHWH en werd het onzinnige woord Jehovah (Jehovah) bedacht.

Een ander voorbeeld waarin Emmanuel Tov noemt dat de Masoreten "voortdurende Qere" gebruikten in het Tetragram:

Het gebruik van "*kuvrio*" in die vertaling van het Tetragram geeft waarschijnlijk hetzelfde gebruik weer dat later werd **weerspiegeld in het Masoretische "voortdurende Qere"**.

<http://www.emanueltov.info/docs/papers/14.KetivQ.tue2008.pdf?v=1.0>
(Bekeken 04/08/18)

De beste Hebreeuwse super-geleerden, die door mede-geleerden zijn beoordeeld, zijn het ermee eens dat de spellingsvarianten Jehviah, Jehoviah, Jehvah en Jehovah in de Aleppo en Leningrad codices geen uitspraken zijn, maar in plaats daarvan *ketiv/qere*.

Dus hoewel we niet met zekerheid kunnen bewijzen hoe de naam van onze Schepper moet worden uitgesproken, kunnen we met zekerheid zeggen dat Jehviah, Jehoviah, Jehvah en Jehovah allemaal zijn uitgesloten als mogelijkheden.

Tegenwoordig zijn er mensen die massaal promoten dat de Aleppo en Leningrad codices de Naam van onze Schepper bevatten doordat de schrijvers fouten hebben gemaakt. Vervolgens wordt geleerd dat elke keer als de schrijver een fout maakte bij het opschrijven van het Tetragram, dat niet kon worden uitgewist. Door dit proces is de juiste uitspraak van de Naam waarschijnlijk vele keren geopenbaard in de Aleppo en Leningrad codices en daarom hebben wij die nu. Hoe reageren jullie op een dergelijke bewering?

Dit is een goede vraag. We hebben deze vraag voorgelegd aan Emanuel Tov, PhD aan de Hebrew University of Jeruzalem. Hij verwees ons door naar Jordan S. Penkower, PhD aan de Bar-Ilan University als de meest geschikte persoon ter wereld om deze vraag te beantwoorden.

Het volgende antwoord ontvingen we van Jordan S. Penkower, PhD.

In de Middeleeuwen zijn er twee mogelijkheden gevonden:

(1) de schrijver tekende een rechthoek om het Tetragram, om aan te geven dat het moest worden gewist, en schreef het correcte woord er vervolgens boven, of in de kantlijn.

(2) de schrijver sneed het Tetragram eruit en plaatste vervolgens een klein stukje perkament op de lege plek, waar hij het correct opschreef.

Wat betreft de opmerking hierover; er zullen altijd hypothetische vermoedens zijn. En ze blijven wat ze zijn; hypothetisch.

Prof. Jordan Penkower

We leren hieruit twee dingen. Allereerst dat in het zeldzame geval dat een fout van de schrijver een fout in het Tetragram betrof, er twee manieren waren om met die fout om te gaan.

Een van deze manieren was het uitsnijden van de Naam en die vervangen door een versie van het Tetragram zonder fouten. Dus de bewering dat Jehovah een geldige uitspraak kan zijn die per ongeluk meerdere keren werd opgeschreven en vervolgens in de codices bleef staan is niet conform de werkwijze in die tijd.

Daarnaast wordt het idee dat de juiste uitspraak in de Aleppo en Leningrad codices kan worden gevonden een hypothetische veronderstelling genoemd, oftewel een “mening of conclusie die is gevormd op basis van onvolledige informatie.”

Welke informatie die niet is toegepast bij het samenstellen van Jehovah als geldige uitspraak van de Naam ontbreekt er precies? ... Het gegeven dat de spellingsvarianten van het Tetragram uit de Aleppo en Leningrad codices geen uitspraken zijn, maar in plaats daarvan *ketiv/qere*.

In de Talmoed staat dat we de Naam niet mogen uitspreken zoals die is geschreven maar dat we in het komende Koninkrijk de Naam zullen uitspreken zoals die is geschreven. Betekent dat niet dat Jehovah een mogelijke uitspraak is omdat die is geschreven?

We zijn het ermee eens dat in het komende Koninkrijk (wederkomst van Messias) Messias Jesjoea duidelijk zal maken hoe het Tetragram zoals dat is geschreven moet worden uitgesproken. Dat betekent niet dat "zoals het wordt geschreven" een verwijzing is naar een van de vele spellingsvarianten uit de Masoretische teksten. Er zijn ook andere manuscripten waarin het Tetragram is "geschreven" zonder de moderne, door mensen ingevoegde, klinkertekens.

Wat nog belangrijker is, is het feit dat de Talmoed zegt dat in het komende Koninkrijk de Naam zal worden uitgesproken (en dat is in overeenstemming met de Profeten). Omdat er in de Torah geen verbod is op het uitspreken van de Naam, en in het komende Koninkrijk alle gelovigen Zijn Naam zullen proclameren, denken wij, met enige zekerheid, dat we de timing daarvan niet kunnen versnellen.

In de studie wordt beweerd dat "elke keer als er een onscheidbaar voorvoegsel is vastgeplakt aan het Tetragram, de *sjeva* verdwijnt, maar nergens worden de *jot* en een *chiriq* klinker van het voorzetsel met elkaar verbonden. In plaats van een *chiriq*, wordt de *patach* klinker gebruikt." Wordt LaJehova in de codices vermeld waar de *jot* de *sjeva* had en de *lamed* een *patach* krijgt? Kan 119 echt beweren dat de *sjeva* altijd wordt losgelaten?

Allereerst staan wij nog steeds achter onze stelling dat in de Aleppo en Leningrad codices, de grammaticale regels altijd worden gevolgd -dat wil zeggen dat de *sjeva* onder de *Jot* wordt losgelaten en de *Jot* wordt voorzien van de klinker van het voorzetsel (of de samentrekking met *vav*).

Er zijn voorbeelden waarin wordt verwezen naar andere, veel latere codices (niet de Aleppo en Leningrad codices) waar de *sjeva* niet wordt losgelaten. Het volgende voorbeeld wordt daarbij vaak aangehaald (misschien zelfs pas uit de 16^e eeuw) en daarbij wordt een heel andere methode van klinkertekens en accenten gebruikt dan die we tegenkomen in de Ben Asher manuscripten (Leningrad en Aleppo).

Dus een dergelijk voorbeeld is niet erg nuttig voor de Jehovah positie omdat het afkomstig is uit een heel andere tijdsperiode dan de Aleppo en Leningrad codices.

Het voorvoegsel Jeho komt vaak voor in Hebreeuwse namen. Is dat geen aanwijzing dat we enigszins zeker kunnen weten dat Jeho een onderdeel is van de uitspraak van de Naam?

De essentie van deze vraag is gebaseerd op een van de meest overtuigende ondersteunende argumenten voor de uitspraak *Jehovah*, tenminste aan de oppervlakte. Uiteindelijk ontdekken we dat het op grond van bewijs niet waarschijnlijk is dat Jeho onderdeel is van de Naam van de Schepper.

We onderzoeken allereerst waarom sommigen – begrijpelijk- geloven dat Jeho een component is van de uitspraak van het Tetragram.

Een voorbeeld: de naam van onze Messias is *Jesjoea*, dat is afgeleid van de volledige Hebreeuwse naam *Jehosjoea*. *Sjoea* betekent redding. Het betekent letterlijk: “*Jeho* is redding”. Vaak wordt uitgelegd dat *Jeho* verwijst naar het Tetragram van de naam JHWH van onze Schepper. Daarom wordt beweerd dat *Jeho* onderdeel moet zijn van de Naam van onze Schepper.

Er is een korte lijst met Hebreeuwse namen die beginnen met *Jeho*. Deze namen zijn allemaal theoforisch, dat wil zeggen dat de *Jeho* component van elke naam verwijst naar het Tetragram. Daardoor geloven sommigen dat de Naam van onze Schepper ook *Jeho* moet bevatten als component van de uitspraak van de Naam. Dat is een logische conclusie.

Omdat de Aleppo en Leningrad codices ook de spelling van het Tetragram vermelden, waaronder *Jeho* en *Jehovih* en *Jehovah*, en omdat *Jehovah* vaker voorkomt zeggen sommigen ... “het is duidelijk dat de uitspraak van de Naam Jehovah is.” Maar we hebben in deze studie al aangegeven hoe wij weten dat de Masoreten de uitspraak van de Naam van onze Schepper niet hebben geopenbaard; niet doelbewust en niet per ongeluk. Het was gewoon *ketive qere*.

Maar hoe zit het dan met het feit dat “*Jeho*” theoforisch is?” Heeft het enige waarde om te stellen dat het een component is van de Naam van onze Schepper?

Misschien, maar om tenminste twee redenen is het niet waarschijnlijk.

Het is makkelijk te zien wat de positie van *Jeho* is in de uitspraak van het Tetragram. *Jeho* bevat een *jod* en een *hee*. Het Tetragram JHWH begint met een *jod* en een *hee*. Dus suggereren sommigen dat *Jeho* het eerste deel is van de uitspraak van het Tetragram. Volgens hen verklaart het de *jod* en de *hee*.

Het probleem is dat *Jeho* niet het enige component is van Hebraïstische theoforische namen. Veel namen eindigen op *Jah* of *Jahoe* en dat is ook een verwijzing naar het Tetragram.

Elijahoe bijvoorbeeld, of *Elia*, eindigt op *Jahoe*. In het Nederlands staat de *El* voor God en *Jahoe* is als deel van het tetragram een verwijzing naar onze Schepper. In essentie betekent het *Jahoe* is God of God is *Jahoe*.

Jah of *Jahoe* bevatten ook allebei een *jod* en een *hee*. We hebben al gezegd dat het tetragram JHWH begint met een *jod* en een *hee*. Dus volgens sommigen is *Jah* of *Jahoe* het eerste deel van de uitspraak van het tetragram, namelijk van de *jod* en de *hee*.

Zowel *Jeho* als *Jah* of *Jahoe* worden in dit opzicht als theoforisch gezien en ze functioneren op gelijke wijze.

Het is interessant dat, in tegenstelling tot *Jeho*, *Jah* ook op zich staat in de TENACH als verwijzing naar de naam van de Schepper. In het Hebreeuws zie je daarvan een voorbeeld in Psalm 68:4.

Veel mensen kennen ook de term Halleluja, wat letterlijk ‘prijs Jah’ betekent. De component *Jah* is ook hier weer een verwijzing naar het Tetragram, de volledige naam van onze Schepper.

Dit alles laat zien dat de Schrift veel meer nadruk legt op *Jah* of *Jahoe* als component van de uitspraak van het Tetragram, dan op *Jeho*.

In hun pogingen om de juiste uitspraak van het Tetragram te ontrafelen zijn veel mensen gefrustreerd geraakt doordat zowel *Jah/ Jahoe* als *Jeho* voorkomt. Ze worden allemaal gebruikt op theoforische wijze. Net als de eerste twee letters van het Tetragram bevatten ze allebei een *jod* en een *hee*.

Het kan niet allebei correct zijn, dus in de discussie over de uitspraak moet de een worden aangenomen en de ander worden afgewezen. Dat is nogal ongemakkelijk, want ongeacht welke variant je kiest, een moet worden afgewezen, of dat nu *Jeho* is, of *Jah* en *Jahoe*.

Iemand die in zijn hart en verstand onderscheid heeft, is misschien geneigd om te denken dat het probleem groter is. Daar zijn wij het mee eens.

We zouden niet moeten kiezen tussen *Jeho* of *Jah /Jahoe*.

We zien verscheidene Griekse bronnen die verwijzen naar *Jah* of *Jahoe* als component van de Naam. Het is belangrijk te weten dat dit gebeurde lang voordat de Masoreten *Jehviah*, *Jehoviah*, *Jehvah* en *Jehovah* uitvonden als *ketiv qere* verwijzing naar het Tetragram, al is dat erg verwarrend voor de meeste mensen.

Dus wat is hier aan de hand? Is het *Jeho* of *Jah/Jahoe*?

Vind jij het niet verwarrend dat zowel *Jeho* als *Jahoe* theoforisch zijn? We kennen niemand die dat heeft opgelost, dus het probleem is er gewoon en de discussie tussen *Jeho* en *Jahoe* gaat verder ...

Waarom komen zowel *Jeho* als *Jahoe* voor in theoforische namen? Ze kunnen niet allebei correct zijn. Hoe verklaren we dat? Het is niet logisch!

Raad eens? Er lijkt een oplossing te zijn.

Wist je dat talen niet statisch zijn?

Geografische uitsluiting, invloeden van andere talen, de tand des tijds en andere factoren zorgen uiteindelijk voor verschillende dialecten van dezelfde taal. Dus woorden en namen kunnen hetzelfde zijn, maar toch anders worden uitgesproken. Soms worden deze veranderingen in de dialecten dominant en verdwijnt de uitspraak die vroeger werd gebruikt.

Veel Hebreeuwse namen worden ietwat anders uitgesproken. We hebben al het voorbeeld gegeven van *Jesjoea*, de afkorting van *Jehosjoea*. Sommige verschillen in dialect zijn algemeen bekend, zoals de *waw* of de *vav*, waarover we het eerder in de serie hebben gehad. Er zijn talrijke andere voorbeelden die we in de bijbel tegenkomen, zowel bij woorden als bij namen.

We halen het iets dichterbij huis.

Er zijn duidelijke verschillen in het Engels van Groot-Brittannië, Zuid-Afrika, Jamaica, Verenigde Staten en Australië. In al deze landen wordt Engels gesproken. Maar de variatie in uitspraak van verschillende woorden en namen is soms nogal extreem. Het kan zelfs lastig zijn om iemand te verstaan die toch Engels spreekt. Zelfs in de Verenigde Staten kennen we Boston Engels, New Orleans Engels, Zuid Engels, New Jersey Engels. Je hoort vaak waar in de Verenigde Staten iemand vandaan komt door de manier waarop verschillende Engelse woorden worden uitgesproken.

Zie je waar we naar toe gaan in relatie tot het probleem tussen *Jeho* versus *Jah* of *Jahoe*?

Je denkt misschien, wacht even, wat? Willen jullie zeggen dat er geen discussie hoeft te zijn over *Jeho* of *Jah/Jahoe*? Dat er ooit slechts een theoforisch component van Hebreeuwse namen en woorden was?

...Dat de voorbeelden van *Jah* of *Jahoe* allemaal *Jeho* moeten zijn of dat elke *Jeho* *Jahoe* moet zijn?

Ja, dat is inderdaad wat we zeggen.

We leggen het verder uit.

Het zou fantastisch zijn als het voorvoegsel *Jeho* ook overeenkwam met het achtervoegsel *Jah/Jahoe*, en zowel de voorvoegsels als de achtervoegsels *Jeho* waren. Dan zou er weinig discussie zijn over de waarde van *Jeho* als onderdeel van de uitspraak van het Tetragram.

Het omgekeerde geldt ook. Het zou fantastisch zijn als het achtervoegsel *Jah/Jahoe* overeenkwam met het voorvoegsel *Jeho* en zowel de voorvoegsels als de achtervoegsels *Jah/Jahoe* waren. In dit geval zou er weinig discussie zijn over de waarde van *Jah/Jahoe* als onderdeel van de uitspraak van het Tetragram. Dan zouden we tussen die twee moeten kiezen.

Als het ging om een verandering in dialect, dan is dat duizenden jaren geleden gebeurd, omdat zowel *Jeho* als *Jah/ Jahoe* redelijk algemeen worden gebruikt in alle Hebreeuwse dialecten als component van theoforische namen.

Deze verandering in dialect moet zijn gebeurd voordat het Huis van Juda, de Joden, werden verstrooid over de wereld. We zouden bewijs moeten vinden voor deze fonetische evolutie die ongeveer 2000 jaar geleden moet hebben plaatsgevonden.

En dat bewijs hebben we ook.

We hebben iets interessants gevonden dat de tegenstelling tussen *Jeho* en *Jahoe* kan oplossen.

In oud spijkerschrift is ontdekt dat oude theoforische namen van mensen in Israël niet begonnen met *Jeho*, maar met *Jahoe*.

We zeggen het nogmaals.

In oud spijkerschrift is ontdekt dat oude theoforische namen van mensen in Israël niet begonnen met *Jeho*, maar met *Jahoe*.

Oud spijkerschrift is uniek omdat de eerste geschreven taal klinkers bevat. Dat betekent dat er geen discussie hoeft te zijn over *Jeho* en *Jah/Jahoe*, maar dat alleen *Jah/Jahoe* theoforisch is. *Jeho* is dan gewoon een fout, het gevolg van natuurlijke fonetische evolutie.

Het Murasu archief (500 v.Chr.) uit het oude Babylonië dient daarvoor als voorbeeld. De tekst bevat een lange lijst zakelijke transacties met Israëlieten.

En raad eens, we hebben nu een ontzettend oud verslag, met oude klinkertekens, van hoe de oude Hebreeërs theoforische namen uitspraken.

In de tekst van het oude spijkerschrift begint elke theoforische naam met *Jahoe* in plaats van met *Jeho*.

Er is echter een beperking aan het spijkerschrift. De taal kent geen "o", dus in bepaalde gevallen zou het *Jaho* kunnen zijn in plaats van *Jahoe*.

Maar de Masoretische teksten spreken al over *Jahoe* als geldig achtervoegsel en de tweede getuige wijst erop dat *Jahoe* de meest waarschijnlijke vorm is. Datzelfde geldt voor de Griekse tekst, die ook klinkers bevat, en dat is een derde getuige.

Dus dat betekent dat dit en andere voorbeelden overweldigend bewijs zijn voor een Hebreeuwse theoforische dialectverandering in de naam, die ongeveer 2500 jaar geleden plaatsvond!

Dit werp natuurlijk een schaduw op de geldigheid van *Jeho* als mogelijke uitspraak. Het was immers waarschijnlijk het gevolg van een verandering in het oude dialect. Maar als het oude spijkerschrift enige fonetische waarde heeft, dan is het interessant dat alle theoforische voorvoegsels en achtervoegsels overeenstemmen met *Jah/Jahoe*.

Daarmee is het conflict opgelost!

Deze informatie was tot de 19e eeuw niet beschikbaar. We hebben het over een mogelijke verandering in dialect/fonetiek die duizenden jaren geleden lijkt te zijn gebeurd toen het Huis van Juda nog grotendeel intact was onder de Babylonische heerschappij. We hebben het niet over een verandering die plaatsvond toen Juda helemaal was verstrooid na het jaar 70. Dat verklaart waarom we *Jahoe* niet tegenkomen als voorvoegsel zoals dat 2500 jaar geleden wel het geval was, alleen als achtervoegsel.

Veranderingen die plaatsvonden toen Juda helemaal was verstrooid zouden inderdaad leiden tot fonetische verschillen in verschillende groepen. Zoals we al aangegeven hebben is een goed en populair voorbeeld daarvan de *waw* vs. *vav*.

In dat licht verwachten we eenheid in fonetische evolutie toen Juda nog steeds grotendeels verenigd was. Historisch bewijs lijkt te zeggen dat deze verandering op dat punt in de geschiedenis is gebeurd.

Hoewel veel Bijbels Hebreeuwse woorden stabiel zijn gebleven, omdat oude Hebreeuwse teksten constant bleven, zien we zelfs in de schrift zelf hoe vroegere en latere geschriften kleine verschillen in spelling hebben.

Hoeveel te meer geldt dat bij fonetische evolutie van klinkers die in de loop der tijd gevoelig waren voor maatschappelijke invloed doordat ze in geschreven vorm (Hebreeuws) niet werden behouden? Dat betekent dat klinkers in het Hebreeuws vatbaarder waren voor fonetische evolutie. Dat zorgde voor verschillende dialecten, omdat de geschreven oude Hebreeuwse taal geen klinkers bevat.

Al het bewijs wijst erop dat *Jeho* een moderner dialect is, dat is afgeleid van fonetische evolutie. *Jah* of *Jahoe* is de oudere component van de uitspraak van het tetragram.

Het bewijs uit het oude spijkerschrift toont telkens opnieuw aan dat Juda voor de verstrooiing *Jahoe* gebruikte en dat veel later, na de verstrooiing *Jeho* of *Jehe* werd gebruikt.

En hoewel we zeker weten dat het voor sommige mensen een zware pil is om te slikken, is er overtuigend bewijs.

Op dit punt zullen sommigen niet blij zijn dat we de fonetiek afleiden van oude, niet-Hebreeuwse culturen.

Maar dit zijn oude oren die oude uitspraken van theoforische Hebreeuwse namen hebben gehoord. Dat niet alleen, ze schreven het ook op in hun eigen taal, inclusief klinkers.

Als we *EliJahoe* schrijven met Nederlandse letters, klinkt dat dan ongeveer hetzelfde als in geschreven Hebreeuws?

Als we *halleluja* schrijven met Nederlandse letters, klinkt het dan ongeveer hetzelfde als in geschreven Hebreeuws?

Natuurlijk. Daarom kunnen oude talen ook fonetisch weergeven hoe Hebreeuwse woorden en namen correct moeten worden uitgesproken in hun eigen taal. Er is geen goede reden om dergelijk bewijs te negeren, dergelijk bewijs is juist een oplossing voor sommige problemen zoals het correct toepassen van de waarde van theoforische namen. Het lost de tegenstrijdigheid op.

119 Ministries neemt geen sterke positie in over de uitspraak van de naam. We hopen dat duidelijk te hebben gemaakt, zoals we eerder in de studie hebben aangegeven.

Wij proberen daar te gaan, waar de bewijzen ons naartoe brengen en we zien dat velen hetzelfde doen. Het is een prijzenswaardige poging, ondanks de verschillende conclusies. We zijn alleen bezorgd over de mogelijke boosheid en verdeeldheid die soms het gevolg is van verschillende conclusies bij dit onderwerp. Wij geloven dat er waarschijnlijk een reden is dat de profeten zeiden dat de volken de Naam niet zullen kennen totdat Jesjoea terugkomt. We hopen dat het niet lang meer duurt, Jah zij geprezen voor die dag.

We hopen dat een aantal van de vragen en antwoorden je hebben geholpen bij dit ingewikkelde onderwerp.

We hopen dat je van dit onderwijs hebt genoten. En vergeet niet om alles te onderzoeken.

Sjalom, dat Jahweh u mag zegenen in uw wandel in het volledige Woord van God.

Voor meer informatie of andere studies, verwijzen wij je naar onze website www.testeverything.net

EMAIL: Info@119ministries.com (USA); info@119ministries.nl

FACEBOOK: www.facebook.com/119Ministries; www.facebook.com/119ministriesnederland

WEBSITE: www.TestEverything.net & www.119ministries.nl

TWITTER: [www.twitter.com/119Ministries#](https://twitter.com/119Ministries#) (USA)